

(Ծարուհակէի :)

տարածվող չկայ որ թէ Աւստրիոյ և թէ մեզի
ֆրանսէ և Ռուսիա Մոնթէնէկոյի պատրուակաւ
իրեն համար տեղ կը պատրաստէ Աւստրիականի
կողմերն : Ռուսիոյ սոյն ընթացքն բաւական
ազդեցութիւն պիտի ունենան Աւստրիոյ համար
երթէ Պոնտիս և Հէրզէգովին դեռ ևս Սուլթանին
կառավարութեան ներքեւ գտնուած լինելին :
Սոյն դէպքերն թէ ծովու և թէ ցամաքի նկատ-
մամբ մեծ կարևորութիւն կ'ընծայեն : Գիտել
արժան է նաև որ այս կարևորութիւնն կրկնա-
պատկ կը բնծայ երթէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ մի-
աբանութիւնն հաստատուի : Տարածվող չկայ որ
Անգլիոյ ծովային զորութիւնն յոյժ գերազանց
է Աւստրիոյ վրայ , և որ յոյժ գիւրտութեամբ կա-
րողէ Տալմանիայի եղբրքները վտանգի ենթար-
կել : Եթէ այս կարծիքներն ճիշդ են , զարմա-
նալի իմն է որ Ռուսիոյ , կրօնական և Աւստրիա-
կան ուրիշ նաւահանգիստներն չոյժ կ'օգնեն
Մոնթէնէկոյի ընդարձակման , որ քիչ ժամա-
նակէ զինի անուղղակի կերպիւ պիտի ներդնեն
զԱւստրիա : Կ'երևի որ Անգլիա աչք ունի Աւ-
րիական ծովին վրայ , և կ'ուզէ Տալմանիայի
ժամանակորէ տակաւ առ տակաւ մօտենալ ճիշդ-
այն տեղերուն ուր Աւստրիա տեսակ տեսակ
պարագայներով մեծ շահ ունի : Սակայն Անգ-
լիոյ ազդեցութեամբ Աւստրիոյ ֆրանսիոյ չոյն
իսկ մեզի (Գերմանիոյ) ֆրանսէ : Վասնզի մեր
դէպ ի Արևելք հաղորդակցութեան ճանապարհ-
ը Աւստրիայէն է : Այս ամենը նկատելով կը-
յուսանք որ ամեն գերմանացի լաւ պիտի ըմ-
բռնէ թէ Արևելեան խնդիրն ինչ աստիճան կա-
րևորութիւն ունի մեզ համար :

—Հնուվէն դէպ ի Պերլին քաղաքը հեռա-
գիրն կը ծանուցանէ թէ Հնուվին մէջ Օսմանեան
դեսպան թուրքահայ—Պէյ Կ. Պոլիս կանչուեր է
թերեւս մեծ պաշտօնի համար :

—Բէրլինի Կ. Պոլիս լրագրէն կ'իմե-
նամք թէ Սիբերիոյ երկաթուղին մօտեցաւ կսկսի
շինուիլ Եկատերինսկայոյ մինչև Թիւրմէն
երթալու համար :

Կ Ո Ս Տ Ա Ն Դ Ն Ո Ւ Պ Օ Լ Ի Ս

Կայսերական կառավարութիւնն ներկայ դժ-
ուարութիւններն ժամառաւ բառնալու մասին
իւր նախորդ ծանուցագիրներու մէջ ցոյց տուած
անկեղծ փափագը գործնականապէս հաստատու-
լու մասը Տուրքիոյն Մոնթէնէկոյի առանց
պայմանի յանձնելու որոշում ըրած և սոյն որո-

շումը դեսպանաց հաղորդած է , իրաւամբ յու-
սալով որ տերութիւնը ևս իրենց կողմէ վերջ-
նական կերպիւ ի բաց կը թողուն նախնի ցոյցը
զոր կը խորհին միւս առ կախ խնդրոյ համար :

Տուրքիոյն Մոնթէնէկոյի յանձնելու որոշու-
մը ծանուցող գրոյն մէջ Բ. Գուռն կը յայտնէ
երկեր թէ հրաման չկ'ունի Վէլի իրիկա բա-
շային որ Տուրքիոյ յանձնուած խաղաղական
միջոցներով կատարուելու համար Մոնթէնէկոյի
իշխանութեան հետ պայմանագիր մի կնքէ :

—Կ. Պոլսոյ եղեռնադատ ատենին արձակած
վճռագրին համեմատ իւրեւր Ալի անուն մար-
դապանն կանաչանաւ սպանուելու և իւր եր-
կու ընկերակիցներն Սուլթան և Եյուսէ տասն
և հինգական անոնի չլիսայնապ աշխատութեան
գատապարտուեր են : Երկրիւ Ալի իւր երկու
ընկերացի գործակցութեամբ ինքն անձամբ սպա-
նած էր Ամերիկայի Պ. Բարսիլէս միսիօնարն և
նորա հայադրի սպասուորը :

—Ռուսական մարտանաւ մի առանց պաշտօ-
նական արտօնագրի Տարսանէլի նեղուցէն ներս
մտնելու ատեն նեղուցին Տեսչութեան հրամա-
նաւ արգիւտելով քանի մի օր սպասելու պար-
տաւորուեր է : Յիշեալ Տեսչութիւնն կանխաւ
խիստ հրահանգներ ընդունած էր մեծ ուշա-
գրութիւն ընել նեղուցէն ներս մտնել ուղղ
պատերազմական նաւերու վրայ :

—Կ. Պոլսոյ Վազը թուրք լրագիրն իւր սովո-
րականին համաձայն հրատարակած քաղաքական
լուրերու և խորհրդածութեանց պատճառաւ
Տպագրական տեսչութեան որոշմամբ 20 օրուան
դադարման գատապարտուած լինելով , նորին
տնօրէն Յիշեալ Կիլիսի կայսերական գլխավոր
ապաւինելով ուղղակի աղերսագիր մատուցեր
և յիշեալ արգելքը անգործադրելի ճանցեր է :

—Պարսից Շահին հորեղբայրն Համամ—իւս—
Սուլթան Մէքթէ Բ. խաղաղութեան անխի-
ձեռնարկած ուղեւորութեամբ Օսման ժամանած
անկէ ի՞նչ կրնայ շոգենաւով Կ. Պոլիս հասնալ :
Իր հետն ունեւոր քառասուն անձնք , Վեհա-
Սուլթանն իմանալով Համամ—իւս—Սուլթանա-
լին դաւաճաւ Ասիական կողմի Ռուսիա—
ուած հեղեղ նորա բնակութեան համար յատկա-
ցուց , որ պիտի տէ , կ'ըսուի , գրեթէ 10 օր
Բարձրաստիճան Հիւրն Պոլիս մտած օրը Պարս-
կական դեսպանին , կայսերական արարեղանք
Միւլեր Պէյի Պարսկաստանի Օսմանեան նախորդ
դեսպան Միւլերի բաշային , Բարիկի ընդհանուր
հիւպատոս Պ. Թ. Մէնիէի , և Պարսկական դես-

պանատան խորհրդական ճէվապ Պէյի կողմանէ
պատճառաւորաբար պատուով ընդունուեցան : Ասկէ
հետ վեհա. Սուլթանին հրամանաւ վերմա. Միւ-
լերի բաշայի յանձնուեցաւ ամեն պարտաւորա-
յաճ պատիւներն ընել վեհա. Շահին հօրեղբօրն
մայրաքաղաքին մէջ ճապու օրերը :

Վեհա. Սուլթանը Օսմանիէի ականակու-
նապետանչանը շնորհեց նորին բարձրութիւն
Համամ—իւս—Սուլթանային , իսկ նորին ֆրանսի-
Սուլթան Միւլերի Մէհմետի Ա. կարգի պատ-
նաւանը , և նորին որդւոյն և քեռ որդւոյն
Մէհմետի Բ. կարգի պատնաւաններն շնորհեց :

Համամ—իւս—Սուլթանաւ մայրաքաղաքին
մէջ հրատարակուող Ալիէր անուն Պարսկական
լրագրի Տեսչին թանկագին շաւ մի տուաւ :
Վեհա. Շահին հօրեղբայրն մինչև Աղէքսան-
դրի տանելու համար կայսերական խաղաղ-
ւորեցան որոշուած է : Նորին Բարձրութիւնը
Պոլիսէն չմեկնած 10:000 Ֆրանք շնորհեց օսման-
եան Յանձնախմբին որ գաղթականաց օգնելու
պաշտօն ունի : Վեհա. Շահին կողմէ Արեւական
և Արևու առաջին աստիճանի պատնաւանը
շնորհուեցաւ վերմա. Միւլերի բաշային որդւորն
կ'հաւաքուի թեմա. հօրեղբօրն մայրաքաղաքին
մէջ աստիճան ընտրուած էր :

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

Այս վերջին ատեններս բաւական ծանրակշի-
ւոր մի տարածուած էր թէ Բ. Գուռն Հայոց
Պատրիարքարան հրամանագրի յուղարկած է
այսուհետեւ պաշտօնական գրութեանց մէջ Հ-
յասաւ բառը , որ Հայ ազգի հայրենեաց պատ-
մական և աշխարհագրական անունն է : Զանազան
ի կեր , և դաւաճական խնդիրներով համար
միջնորդութիւն չընել , Սոյն անգործութեամբ
Հայ ազգի Պատրիարքութիւնն գրեթէ զրկուած
կըլինէր այն կարեւոր արտօնութեան , զոր դա-
րերով առաջ ընդունած էր յանձնարարական
աշխարհակալ Ֆէյի Սուլթան Մէհմետ Բ-ին :
Ուստի և իրաւամբ պէտք էր գիմն Օսմանեան
բարեխնամ կառավարութեան մարդասիրական
շնորհաց , ինչպէս որ ըրաւ Կ. Պոլսոյ Ամենա. Տ.
Ներսէս Ս. Պատրիարք Հայրն , և յաջողեցաւ իսկ
վերահաստատել տալ յիշեալ դաւաճաւոր ազգա-
յին կարեւոր արտօնութիւնն : Պատրիարքական
թագրերն Մաթի լրագրէն արտատպելով կը հա-
ղորդեն ի ծանօթութիւն մեր ընթերցողաց :

Պ Ս Ս. Կ Հ Ա Մ Բ Ե Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

(Տես լրագրիս 14514 և 1452 թիւերը) :

Յատուկ խընամբ և հոգ կ'ընէ : Գրչափ իմ վրայ ուշադիր է :
Սիրեմ ուրեմն իր խնամութիւն , որ օգտակար է իմ հոգւոյն :
Նա մանաւանդ մարդ չէ աստիճան երջանկութեան առնուլ ճաշակ
Մինչ վիշտերու չէ նա տարած ու փորձերով հրահանգուած :
Սիրեմ ուրեմն իր հայրական սուրբ գլխութիւնն որ իմ վրայն ,
Երկրպագեմ և սուրբ Աջոյն , որ գործողն է այս ամենուն :

Ի.

Դառն փոքր Ա. յափշտակութիւն

Տեսաւ իշխանն թէ Դարուհի ինչ ջերմ սիրով կը խնամարհի
իր դժնդակ հրամաններուն , բայց դեռ կ'սկսած էր միւսնոյն :
«Այս կեղծաւոր սիրոյն , կ'ըսէր , ես կը տեսնեմ հիմն անվաւեր :
Ի՞նչ կ'իմանամ արդ թէ ինչու այս խիստ փորձերս չեղան ազդու :
Գանգի անոնք գացին զարկին Դարուհիին անանկ կողմին »
Ուր տեղ չըկայ ու չըբնակիր իր եռանդուն սերն համակիր :
Այլ ես գիտեմ իր սերն ունի է . իր միտքին զաւկին վրայ է ,
Խանդավաղ կիրք իւր և սէր մեր վաւերաւ միակ դոտեր
վըրայ դըրած ալ փոյթը չէ շուք և պերճանք արեւիցէ :
Ձինք փորձելու մէջ յաջողիլ եթէ երբեք կրնայ լինիլ
Պէտք է բուն այն տեղն յարձակիմ , գիրկէն մանկիկն կողմէ մտանիմ :
Որով ամեն պատրանք կեղծիք յերեւ կուգան , չմար կարծիք :
Դեռ Դարուհի նոր էր հանած զաւկին բերնէն իր ծիծն ըստեանց ,
Մանկկը կուշտ , զըւարթ , կայտառ մօրը բաղկաց մէջ կը խայտար :
Սիրուն մատներն մօրը կուրծքին , աղու աչերն մօրը դէմքին
վըրայ անբաժ մինչ կաթողին գեղաժգլիտ կը խայտային :
Եկաւ իշխանն առ Դարուհի կ'ըսէ ձայնիւ սպառնալի
«Ես կը տեսնեմ . որդեգրով կին մ'ես դու որ անպագ սիրով
կը խայտայիս և կը դուրս մեր վաւերաւ հրեշտակատես :
Այս է քուկն սուրբ առաքւայ , սէրըք միայն է ասոր վրայ ,

Ասկէ ուրիշ չունին հոգ մի , և ոչ աշխարհ թէ կործանի :
Բայց անհրաժեշտ հարկ մի անուր գիւ կ'ստիպէ մանկիկն » այս իւր
Անտիական հասակին մէջ քեզմէ կատել մինչև ցրվել :
Ինչ է այն հարկ , թէ որ կ'ըսես , կըրացարեմ քեզ այժմ ես .
Շատ վախճալով որ իմ միակ այս դեռաւորս չընաղ զաւակ
Գու կ'ստիպէ հետ քու և մոլոր բարուց սերմունքը վընաստիպ
Չըբժէ , այլ մաքուր ու վճիտ կազմի նորա հոգին ու միտ ,
Հարկադրուած եմ անպատճառ կատել քեզմէ զաւակն իսպառ :
Արդէն տիկին մի վեհմաստ դըտայ , գոհ եմ և բարեբաւ :
Նա իմ զաւակս պիտի կրթէ , ու ամեն ինչ ձեռք որ կը վայել
իշխանուհոյ մի աննեմն Նա պիտի տայ զաւկին մեծ փայլ :
Ուստի դիտելի ու պատրաստուէ յանձնել մանուկն ում որ անկ է :
Ըսաւ իշխանն ու քաղաքաւ , չըկրնալով ժուժել բընաւ
Այն աղէկէ տեսարանին յորում մանկիկն հրեշտակային
իր հարազատ մօրը գիրկէն անտի խնդր անգլթօրէն :
Ըղիարուհի խոր մըթութիւն փայտեց իսպառ առ վիշտ ցաւոյն :
Անմեղ քոտի նորա խորէն դաւն հաւանքս կ'արձագանգեն :
Արցունքներու ջերմ կայլակներ տըմնիմ դաւուկն ու մեծ աւեր
Յանկարծակի բերին անխնայ անոր չընաղ դիմաց վըրայ :
Ողորմելին ցանկով խայտաւ հեղձամղձուկ թշուառաբար :
Մեծ անգլթօրէն դաւըն ժամուն կ'ուպանէր սիրտն դողդոջուն :
Երբ այս անգլթօր գործոյն տըխուր պանծունաւորն դաւնաճաճայր
Դարուհիին աչքին առջև երեւալով զահիճի ձե ,
Ուղեց մանուկն անուր չունով : անդ Դարուհի խնամարհելով
«Հընազանդիլ անտը է » ըսաւ : ու գրկելով սիրոյ անբաւ
Սուրբ անաքկայ զաւակն անմեղ արցունքներու թափեց հեղեղ :
Կեցաւ վայրկեան մի վառանքով : ու մայրենի սիրոյն կրակով
վերջին համարոյ առհասարակայ դրոշմեց զաւկին աչաց վըրայ :
Որ մատներով լուսաճաղիկ մինչ անգամ էր մօրը ըստինք
Արատաստելին յանձնեց զանի , մընայ միայն , ու իւրովի
իր խցեակին մէջ դաւն ի կոծ ընկղմեցաւ ի ծով ցաւոց :
Այսպէս սիրուն ու կաթողին մօր մը ծոցէն զաւակն անգլին ,
Կամ երկաթով սիրտը խըլել , մէկը միւսէն չէ առաւել :

ԹԱԳՐԻՐ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԻ ՀՕՐ

Ա. Բարձր. առաջին հանգրվան, Լաշի.

Բարձրագետին Տէր:

Ընկալայ Ձեր Բարձրութեան Օգոս. 30 և Պեպ. 4 ամսաթուով կրկին ծանուցագրերն, ի պատասխանի մեր այն կրկին թագրիներուն, զորս պատիւ ունեցած էի Յուլիս 30 և Օգոստոս 27 ամսաթուով ուղղել Ձեր Բարձրութեան և առաջնով Ձեր խորին ուշադրութեան յանձնելի. Պոլսի գանուկ վանդակաւորացի իսկայնոց մի հանրագիրն, որու թարգմանութիւնը հաղորդած էի ներփակեալ, և երկրորդով գանդատած էի թուրք մամուլին նկատմամբ, որ Հայոց աղբիւր դէմ յարձակողական յօդուածներ կը հրատարակէ, գրգռել և թշնամական լեզուով, և խնդրած էի որ ըստ օրինի և սովորութեան ազդարարութիւն մ'ուղղուի այդ թերթերուն նկատմամբ և թերեւց ընթացք ուղղեն:

Ձեր Բարձրութիւնն իւր կրկին ծանուցագրերով զորս ուշի ուշով նկատողութեան առի, կը յայտարարէ թէ Հայաստան բառն որովհաստատական աղբիւրնք անուանած էին իրենց հայրենիքն յիշեալ հանրագրին մէջ, չկրնար ընդունուիլ պաշտօնական լեզուն մէջ, թէ այդ հանրագրին բնագիրն ըստ որում Պատրիարքարանէն պահանջուած է և չէ յանձնուած և թէ միանգամայն անոր մէջ գէպքեր ճշդուած չեն, յարուցեալ դանդաղութիւն թշնամական կրից աղբիւրնք են, թէ այս անսակ դանդաղութեան համար Բ. Դրան քով մեր միջնորդութիւնն ըստողութեան արժանի է, թէ Պատրիարքին պաշտօնն կայսերական հրովարտակով և նոյն իսկ Հայոց աղբիւր Սահմանադրութեամբ սահմանուած ու գծուած է, և Պատրիարքը չունի երբէք ըստ կանոնի միջնորդութեան իրաւասութիւն մը. հետեւաբար Ձեր Բարձրութիւնը կազդարարէր մեզ բոլորովին դադրել այսուհետեւ այս անսակ միջնորդութեան պաշտօն մը կատարելէ:

Հարկ չկայ Ձեր Բարձրութեան քաջատրեւութե Հայք բաղնադարեան հայրենիք մ'ունին, որու անունը Հայաստան է, աշխարհ համբէն այդ անունով կը ճանչնայ դայն, և պատմութիւնն ու աշխարհագրութիւնը նուիրագործած են այդ անունն: Նոյն իսկ պաշտօնական աշխարհացոյց քարտէսներ, որք կայսերական կառավարութեան վաւերացման դրոշմը կը կրեն Հայաստան անունով սահմանած և գծած են:

Հայոց հայրենիքն իւրեւ մի մասն Օսմանեան երկրին: Հետեւաբար Հայաստան անունը ոչ ի չգոյէ հնարուած և ոչ նորաստեղծ բառ մ'է, և չկրնար անշուշտ յանցանք համարուիլ երբ Հայերն ևս իրենց հայրենիքն յորջորջեն իւր բնիկ անունով: Այս մտածութեամբ Հայոց աղբիւր և իւր Պատրիարքարանը կը գործածեն Հայաստան անունը պաշտօնական թղթոյ մէջ, նման Գիւրախտան, Լազիստան և Կիւրծիստան անուանց:

Վասնորակաւ Հայոց հանրագրին բնագիրն, անուագիւ, խնդրուած էր Պատրիարքարանէն պաշտօնէի մը միջոցաւ. սակայն նոյն հանրագիրն իմ քով կը գտնուէր, և ըստորում այն միջոցին բացակայ էի եւ Պատրիարքարանէն, այս պատճառաւ չէր կրցած նոյն հանրագիրը հաղորդուիլ ներկայացող պաշտօնէին: Այլ սակայն այն անշուշտ անգամն էր որ մի այս տեսակ պահանջում տեղի կունենար, զի մինչև ցարդ Բ. Դրանը չէր սկսած երբէք այն հանրագրերուն բնագրերն որոց մերթ թարգմանութիւնն և մերթ բովանդակութիւնը Պատրիարքարանին կողմէ հաղորդուած էին իրեն: հետեւաբար հարկ ըլլալով ես այս պահանջման չափանիշն իմանալ, տեղեկութիւն խնդրած էի այս մասին, և կ'սպասէի պատասխանի:

Այդ հանրագրին մէջ, ինչպէս գիտել կուտայ Ձեր Բարձրութիւնն, զեղծմանց և բռնութեանց մանրամասնութիւն չկայ. սակայն արդէն բազմաթիւ թագրիներով Բ. Դրան ծանուցուած են թէ Հայոց դանդաղութիւնն ինչպատճառներէ կը ծնին և որոց գէմուղղեալ են իսկ այս վերջին հանրագրին նպատակն էր խնդրել պարզապէս գործադրութիւնն այն բարենորոգմանց որք խոստացեալ էին, և որոց Հայոց աղբիւր կ'սպասէ անկաւարաց. ուստի բնական էր որ այդ հանրագրին մէջ չկրկնուէին արդէն ծանուցեալ գէպքերու մանրամասնութիւններն:

Վասնորակաւ Հայերն ուղիւ քանի մը գաւառներու ժողովրդեան նման կը տեսնէին որ իրենց հայրենի երկրին մէջ շատ տեղեր ապահովութիւն և անդորրութիւն կ'ապակի ճշտեմունքն որ խոստացեալ բարենորոգմանց իրացումն օրքան զօր կը յապաղի, և արդարութիւն չըլլար իրենց երբեք անգլան վարչութեան կը գիւմն իրենց ցանցը համար, կը տեսնէին որ թուրք մամուլը ընդհանրապէս բարենորոգմանց գէմ կը գիւմն վնասներ հրատարակութիւններով. ուստի յուսաբեկ ինձ կը դիմէին ստեպ իրենց վիճակին դարման խնդրելով. կը յուսագրէի զի-

րեն միշտ թէ իրական և կատարեալ բարենորոգումներ պիտի գտնուէին իրենց ցանց և թէ օգոստոս. Սովետական բաղձանաց մի միակ առարկայ եղած է այս, և այսպէս զիրենք ի համբերութիւն կը յորդորէի. սակայն բոլորքարկու ժողովուրդը յուսատու յայտարարութիւններէ զատ, որեւէ իրական արգիւնք մը չտեսնելով. այս անգամ այդ հանրագիրով իւր ցարդը յայտներ էր մեր Աղբիւրին երեւութականական ժողովին, որ արձանագրելով այդ հանրագիրը իւր ատենագրութեան մէջ, ինձ յղեր էր զայն որպէսզի տնօրինեմ ինչ որ արժան է:

Այս պարագաներէն գիւրդին է ըմբռնել որ եթէ անտարբեր գտնուէի մի այսպիսի աղերսանաց առջև, և չփութայի Հայոց հանրագրին օրինակը մատուցանել որու որ անկ էր և կամ շատանայի անոր մէկ քաղաւածոյն միայն հաղորդելով, աղերսաբեկ ժողովուրդն որ այնքան վշտօք և տուայտանօք համակուած էր, պիտի կատարէր թէ իւր աղերսանաց կարեւորութիւն չեմ ընծայեր ես:

Ձեր Բարձրութիւնը գիտէ անշուշտ որ երբ երկրին արտաքին կարգի տալու աղի մէջ ինչպէս և զանազան ծանր գէպքեր յաջորդեցին իրարու, ևս էի որ իւր միջնորդ Տէրութեան և աղբիւր մէջ, յորդոր կը կարգաւոր ստեպ ժողովրդեան որ անեղծ պահէն իրենց դարաւոր հաւատարմութիւնն առ Պետութիւնն Օսմանեան, ևս էի որ յորդոր կը կարգաւոր որ տէրութեան գոյութեանն ու փառաց պահպանութեան համար չնայեցին ինչ զոհողութիւն որ կրնան ընել անձնապէս և նիւթապէս: Այս ընթացքս ապարդիւն և անժանօթ չմնաց նոյն իսկ օգոստ. Սովետական, և նորին կայսերական Վեհափառութիւնը գնահատելով զայն, շնորհ ըրաւ յայնժամ զիս իւր ներկայութեանը կոչել, և արժանի ընելով զիս իւր կայսերական մեծարանացըն, իւր բարձր գահաւակութիւնն յայտնեց Հայոց աղբիւր հաւատարմութիւնը ընթացիկ և մատուցած բազմազան ծառայութեանցը համար, և անոր համբերատար ոգին որով այնքան տառապանայն և թշուառութեանց կը տոկար դիմագրաւ, գովելով ըսաւ. «Հայոց աղբիւր արժանի պիտի լինի վարձատրութեան և պիտի օգտի այն բարենորոգումներէն որոց գործադրութիւնն որոշուած է»: Կայսերական այս բարձրացոյց խոստումն Հայոց աղբիւր սփոփեց, և այն օրէն հետէ կ'սպասէ անձկանօք անոր իրացումը տեսնելու: Հետեւաբար Հայոց պահանջումն երբէք

ԻԱ.

Կոռնաւաց վանք

Քաղաքին մօտ կար մի մեծ վանք իր հընութեամբ գերանշուշակ: Ուր խոտակոտն շատ կուսաններ հարստեք ուխտի երկնամբէր իրենց ընտիր մայրապետին հսկողութեան տակ կ'ապրէին: Թաղաւորին հրամանաւ այս վանքին դուռը ամբողջաւ փոքրիկ մանուկն արքայական գաղտագողի ու լուսեւայն: Առանց տոհմին փառքն յայտնելու, բայց ճոխութիւնը չէին հեռու: Յոյժ ծանրագին մատանիներ ծրարուած կային իւր ի նըւեր, վաւերական քարտէս մ'ալ կար մեծ մեծ վարձուց խոտմանց յետկար փոխան խնամոց և կրթութեան մայրաղբւրաւ այս հէք մեծկան:

ԻԲ.

Դառն փորձ Բ. բոք մահու

Իր չափազանց անգընթութեան վերայ մեծ ցաւ կ'զգար իշխանն: Մըտաց խղճի հարուածներով շրթնութեամբ սիրան աղէխորով Բախտիւրու նըրարտակաւ կը պարտէր, յորս և յարչաւ: Դնչպէս սոսկմամբ մարդ կ'երկնէի երթալ մօտիկ մասակ վազրի: Երբ կորիւնն է անուանած անհեղ գաղտնէ է բորբոքած: Այնպէս իշխանն անգընթութիւն իշխանութեանն որդեկորոյս օրով երթալ կը զանգիտէր: Բայց իր կասկածն անտի էր: Վի երբ անհիւ թանգուգելով իշխանութեանն մեծեցաւ քով, ր կարծածին բոլոր ներհակ տեսաւ անկէ սէր և յարգանք: Նոգ Դարուհայն զարմանայի համբերութիւնն ու հեղ ոգի աղբոր հրապոյր մի կը բուրէր, կը ներշնչէր և անբեծ սէր: Իշխ. հաւատարմայն սուրբ անուրջ յոր Պրնակին անհեղ լուծ թագաձգարդ երկանք հետ կ'ուրախանայր երջանկաւէս: Կրովեցաւ իշխանն անգէն, կիրք կը յուզուէր իրարու դէմ: Իթ, գորով և տրտմութիւն, բայց դեռ կ'անկածն էր աներկուն: Ըստի երկու օրէն ետեւ կը զծ արցունքներ կարկըտած և չէր լի կուգայ ան նա, որ մեծ հարուած մ'ալ սրտին տայ: Աւաղ, կըսէ, անագորուն մահն անհեղով մեր սիրտուն:

Մնոյժ զաւակն արփափայլ սփռեց մեր վրայ սըգոյ մընայլ: Աւաղ, մեռաւ մեր զաւակն տըխուր չէրիմկայ այժմ վերանս: Անակնկալ այս դառն հարուած ըզլարուհի թողուց սառած, Մահահանգոյն սիւնեց ըստուեր գողտրիկ սրտին վիշտ կարեւելը: Բայց տեսնելով զի իշխանն գոյն կը դառնայ անդ զայրապին, Այն աղէտըն դառն յիշատակ մտքէն հանել կ'ընէ իր ջանք, Ու իշխանին վիշտը կեղծիկ մընիթարել կը թափէ ճիգ:

ԻԳ.

Ձեղձ, եւ յամառում

Դարուհին այս բարութիւն, ամուսնական և իր սիրոյն Այսպէս եռանդըն անկըչիւ յանկարծ իշխանն հետաքրքիր ընթալութեալ խոտութեան կը թափանցէ սրտին խորէն, Մինչ հարկադրել զանի համակ խոտովանիլ անպատուակ, թէ զաւակինն ողջ է տակաւ, և թէ կեղծիք իր սրտին ցաւ: Բայց վերստին կը փրփրի մաղձ իշխանին կասկածայի, Եւ կ'արգելու բանալ ըզքօղ այս խոր գաղտնեաց վարագուրող, Համարելով զայն օգտակար ուրիշ պատէհ առթի համար:

ԻԴ.

Սիրոյ հնգեղաւան տաքիներ

Տարուոյն քառեակ եղանակներ յօրինելու համար այս մեր Ակնապարար աստղն օրաբեր հնգեղաւան զատ շրջաններ Բնականաւ աստղապարտ իր տառերով տուններուն մէջ: Սիրաշնորհալ լուծին ներքեւ սիրոյ ամուրքս այս յարատե փոփոխակի խնդաղատանք ընծայելով իրար անանկ Ձերմ ու ամբիւ կըսերէին, որուն ճաշակն, կըսեմ, չունին Սիրահար մի ու սիրուհին իրենց խիտ քաղցր իսկ վայրկեանին: Եւ թէ երբէք մէկ երկու հեղ կը շարժուի իշխանն անհեղ իր ամուսնոյն դէմ սրտմտէր, անոր պատճառն ուրիշ բան չէր, Բայց այս միայն որ չտայ թոյլ սիրոյ բորբոքն ինքնին խափնուլ: Ինչպէս գործոյն մէջ Ժիր դարբին իր նըւաղած փուռի կրակին ջուր կըսրկէ, անոր տապոյն կրկնապատկել ըզքօղութիւն:

